

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jacek Błaszczyk

SSN Jerzy Grubba

Protokolant Agnieszka Niewiadomska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jerzego Engelkinga,
w sprawie **K. C.**

skazanego z art. 148 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 8 maja 2024 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 3 lipca 2023 r., sygn. akt II AKa 124/23,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 25 stycznia 2023 r., sygn. akt III K 11/22,

**1. na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. uchyla zaskarżony
wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do
ponownego rozpoznania w postępowaniu apelacyjnym;**

**2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adwokata A. S.
(Kancelaria Adwokacka w K.) kwotę 1476 (tysiąc czterysta
siedemdziesiąt sześć) zł w tym 23% VAT tytułem opłaty za obronę
z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

[PGW]

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 25 stycznia 2023 r., sygn. III K 11/22, K. C. uznany został za winnego przestępstwa z art. 148 § 2 pkt. 2 k.k. i art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 148 § 2 pkt. 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzono mu karę 25 lat pozbawienia wolności. Tym samym wyrokiem uznany został za winnego przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., za które wymierzono mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności. Sąd orzekł wobec K. C. karę łączną 25 lat pozbawienia wolności.

Po rozpoznaniu apelacji prokuratora i obrońcy Sąd Apelacyjny w Krakowie, wyrokiem z dnia 3 lipca 2023 r., sygn. II AKa 124/23, zmienił zaskarżony wyrok jedynie w odniesieniu do orzeczenia o środku zabezpieczającym, utrzymując w mocy pozostałe rozstrzygnięcia.

Kasację od tego wyroku wniósł obrońca K. C. zarzucając:

„I. rażące naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, to jest art. 433 § 2 w zw. z art. 410 k.p.k., polegające na uchybieniu prawidłowej kontroli odwoławczej poprzez nierozważenie zarzutów odwoławczych podnoszących dokonanie obrazy przepisów postępowania i prawa materialnego przez Sąd I instancji podniesionych w apelacji, a dotyczących:

1. obrazy przepisów postępowania skutkującej błędem w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku i mającą wpływ na jego treść, a mianowicie art. 170 § 1 pkt 2 i 5 k.p.k. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i oddalenia przez Sąd Okręgowy w Kielcach w dniu 8 lipca 2022 roku wniosku obrońcy oskarżonego o dopuszczenie dowodu z opinii zespołu biegłych - biegłego psychologa, biegłego terapeuty uzależnień oraz biegłego toksykologa w sytuacji, gdy okoliczności, które poprzez wnioskowaną opinię miały być udowodnione miały zasadniczy wpływ dla rozstrzygnięcia, albowiem dotyczyły poczytalności skazanego tempore crimini, a ich wykazanie

zmierzało do zakwalifikowania czynu zarzuconego skazanemu w związku z art. 31 § 1 lub 31 § 2 k.k., przy czym pisemna opinia biegłych lekarzy psychiatrów sporządzona na potrzeby postępowania nie obejmowała poruszanych we wniosku dowodowym obrońcy zagadnień, zaś złożona na rozprawie opinia uzupełniająca nie odpowiadała na wszystkie pytania zawarte w pisemnym wniosku obrońcy - a nadto, składający na rozprawie opinię biegły psychiatra przyznał, iż na wysuwane wątpliwości istotne z punktu widzenia poczytalności może odpowiedzieć biegły toksykolog (protokół rozprawy z dn. 4 listopada 2022 roku),

2. obrazy przepisów postępowania, skutkującej błędem w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku i mająca wpływ na jego treść, a mianowicie art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i oddalenie przez Sąd Okręgowy w Kielcach jako bezzasadnie zmierzającego do przedłużenia postępowania wniosku obrońcy oskarżonego o dopuszczenie dowodu z opinii Instytutu Psychiatrii i Neurologii na okoliczność stanu zdrowia psychicznego skazanego i jego poczytalności w dacie zarzucanych mu czynów, w tym w szczególności występowania u skazanego symptomów upojenia atypowego lub patologicznego oraz celem uzyskania diagnozy w zakresie możliwości występowania u oskarżonego psychozy alkoholowej, zaś biorąc pod uwagę fakt, iż przeprowadzenie wnioskowanego dowodu mogło skutkować zakwalifikowaniem czynów skazanego w związku z art. 31 § 1 lub 31 § 2 k.k., naruszenie to miało wpływ na treść wyroku,
3. obrazy przepisów postępowania, skutkującej błędem w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku i mająca wpływ na jego treść, a mianowicie art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. w zw. z art. 350a k.p.k., poprzez dowolne i niezasadne uznanie, iż zeznania P. P. złożone w postępowaniu przygotowawczym „nie są tak doniosłe” i jego bezpośrednie przesłuchanie na rozprawie jest zbędne, a wystarczające było odczytanie protokołu zeznań świadka na podstawie art. 391 § 1 k.p.k., natomiast jak wynika z depozycji świadka przesłuchanego przez prokuratora (k. 881 - 884 t. V) skazany miał

relacjonować mu w trakcie izolacji w Zakładzie Karnym w P. przyczyny odbywania sankcji, okoliczności i przebieg zdarzeń z dnia, kiedy to ugodził nożem człowieka, co było podstawą zastosowania wobec niego tymczasowego aresztowania oraz skutkowało postawieniem mu zarzutu z art. 148 § 2 pkt 2 k.k. w przedmiotowej sprawie, jednocześnie o wezwanie świadka na rozprawę wnosił skazany i jego obrońca, świadek P. P. w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego jest jedyną osobą, której skazany miał się przyznać do ataku z użyciem noża, przy czym skazany nie pamięta, by relacjonował okoliczności podane przez tego świadka i me kojarzy jego osoby, w związku z czym odstąpienie od zasady bezpośredniości postępowania dowodowego uniemożliwiło skazanemu i jego obrońcy - poprzez zadanie pytań świadkowi - weryfikację tych treści, m.in. w zakresie udziału innych osób przy czynach będących podstawą zarzutów aktu oskarżenia, a ponadto, zeznania świadka odtwarzające zwierzenia skazanego powinny zostać ocenione pod kątem potrzeby dopuszczenia dowodu z opinii Instytutu Psychiatrii i Neurologii na okoliczność jak we wniosku obrońcy oddalonym przez Sąd Okręgowy, albowiem w sytuacji, gdy skazany kwestionuje w całości opisywane przez świadka okoliczności, które obiektywnie odbiegają od rzeczywistości, a jednocześnie nie pamięta by je podawał, może być to wynikiem zaburzeń psychotycznych lub innych czynników chorobowych istotnych w kontekście jego poczytalności,

4. obrazy przepisów postępowania, skutkującej błędem w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku i mającą wpływ na jego treść, a mianowicie art. 7 k.p.k i art. 410 k.p.k. poprzez dowolną i mało wnikliwą ocenę dowodu z pisemnej oraz uzupełniającej opinii biegłych lekarzy psychiatrów i ustalenie na tej podstawie, iż skazany miał w chwili czynu w pełni zachowaną zdolność do rozpoznania znaczenia czynu oraz pokierowania swoim postępowaniem, w sytuacji, gdy opinie te są niepełne, lakoniczne, nie odpowiadają na wszelkie pytania istotne dla prawidłowego ustalenia stanu zdrowia psychicznego skazanego w chwili zarzucanego mu czynu oraz w czasie opiniowania, a ponadto w treści opinii uzupełniającej biegli formułują wnioski nieuprawnione,

poza zakresem swojej specjalności, wyrażając de facto poglądy niepoparte wiedzą specjalistyczną i formułując na tej podstawie wnioski,

5. obrazę przepisów postępowania, skutkującej błędem w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku i mającą wpływ na jego treść, a mianowicie art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. poprzez dokonanie oceny dowodów skrajnie niekorzystnej i oparcie orzeczenia jedynie na dowodach świadczących na jego niekorzyść, przy całkowitym pominięciu wszelkich okoliczności ujawnionych w toku postępowania, które powinny przemawiać na jego korzyść lub co najmniej generują wątpliwości w zakresie przypisania mu winy oraz sprawstwa, tj:
 1. nieujawnienie śladów linii papilarnych oskarżonego na narzędziu zbrodni,
 2. uznanie a priori przez Sąd Okręgowy, iż wyjaśnienia oskarżonego w części, gdzie wskazuje udział w przestępstwie jego brata J. C. i innej, nieznaney mu osoby stanowią jedynie wymyśloną przez niego nieudolnie linię obrony i są nieudaną próbą umniejszenia rzeczywistej odpowiedzialności, przy czym taka konstatacja powinna być poprzedzona dokładną weryfikacją wersji zdarzenia wynikającej z tych wyjaśnień, zwłaszcza, że Sąd prawidłowo ustalił, iż oskarżony w dniach poprzedzających zdarzenia będące przedmiotem zarzutów przebywał w domu swojego brata, był wówczas widywany w miejscowości Ł. przeważnie w jego towarzystwie, nóż, którym dokonano zabójstwa K. S. pochodził z domu J. C., który mieszkał w sąsiedztwie ofiary, w związku z tym znał jej zwyczaje i rozkład dnia, podczas gdy oskarżony od dłuższego czasu nie mieszkał w Ł., które to okoliczności czynią prawdopodobnymi wersję oskarżonego, iż w trakcie wtargnięcia na posesję pokrzywdzonego były z nim inne osoby, w tym jego brat, którego rola w sprawie wymagała bardziej szczegółowego ustalenia,
 - całkowite pominięcie wynikających z uzupełniającej opinii biegłych lekarzy psychiatrów wątpliwości co do rzeczywistego stanu poczytalności oskarżonego, zważywszy na fakt, iż biegli przyznali, że przyjęte przez oskarżonego leki mogły wpływać na spowolnienie metabolizmu wydalania alkoholu z organizmu, zaś w

zakresie patologicznych form upicia alkoholowego jak i pod kątem występowania psychozy alkoholowej - skazany w ogóle nie był diagnozowany, co biorąc pod uwagę chroniczny zespół uzależnienia od alkoholu, napady padaczki alkoholowej z urazami głowy oraz picie codziennie, ciągiem, przez miesiąc przed zatrzymaniem w sprawie powinno determinować uwzględnienie wniosków obrońcy w zakresie opinii zespołu biegłych z zakresu terapii uzależnień, toksykologii oraz psychologii a także Instytutu Psychiatrii i Neurologii w W. zaś konsekwencją pozbawionej obiektywizmu oceny dowodów oraz marginalizowania okoliczności innych niż obciążające oskarżonego było wydanie wyroku skazującego w zakresie zarzutu z art. 148 § 2 pkt 2 k.k. pomimo nieusunięcia przez Sąd Okręgowy w toku postępowania istotnych wątpliwości co do winy i sprawstwa oskarżonego,

II. rażące naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 170 §1 pkt 4 k.p.k. i art. 201 k.p.k. poprzez oddalenie przez Sąd Apelacyjny w Krakowie na rozprawie w dniu 3 lipca 2023 roku zgłoszonego przez obrońcę wniosku o przeprowadzenia dowodu z opinii zespołu biegłych - biegłego psychologa, biegłego terapeuty uzależnień oraz biegłego toksykologa oraz opinii Instytutu Psychiatrii i Neurologii w W., w sytuacji, gdy okoliczności, które poprzez wnioskowaną opinię miały być udowodnione miały zasadniczy wpływ dla rozstrzygnięcia, albowiem dotyczyły poczytalności skazanego tempore crimini, a ich wykazanie zmierzało do zakwalifikowania czynu zarzuconego skazanemu w związku z art. 31 § 1 lub 31 § 2 k.k., przy czym pisemna opinia biegłych lekarzy psychiatrów sporządzona na potrzeby postępowania nie obejmowała poruszanych we wniosku dowodowym obrońcy zagadnień, zaś złożona na rozprawie opinia uzupełniająca nie odpowiadała na wszystkie pytania zawarte w pisemnym wniosku obrońcy - a nadto, składający na rozprawie opinię biegły psychiatra przyznał, iż na wysuwane wątpliwości istotne z punktu widzenia poczytalności może odpowiedzieć biegły toksykolog (protokół rozprawy przed Sądem Okręgowym w Kielcach z dn. 4 listopada 2022 roku).

Obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesienie przez obrońcę K. C. kasacji spowodowało uchylenie zaskarżonego nią wyroku, choć podstawą tego rozstrzygnięcia było stwierdzenie zaistnienia przesłanki z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależytej obsady Sądu Apelacyjnego w Krakowie. W składzie orzekającym tego Sądu zasiadała sędzia K.W., powołana na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3). Uchwała trzech połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20, OSNK z 2020 r., z. 2, poz. 7), którą to uchwałą jest związany także skład rozpoznający kasację w niniejszej sprawie, obliguje Sąd Najwyższy do przeprowadzania w konkretnych okolicznościach i w odniesieniu do konkretnego sędziego oceny, czy na skutek wadliwości powołania nie dochodzi do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności, o którym mowa w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej i w art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Ocena ta przybiera postać swoistego testu, którego szczegółowe standardy zostały wyznaczone w orzecznictwie Sądu Najwyższego, m. in. w uchwale sędziów z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22. Badanie niezawisłości i bezstronności członków składu orzekającego znajduje także oparcie w szeregu orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (zob. wyroki w sprawach Reczkowicz pko Polsce, skarga nr 43447/19, Dolińska-Ficek i Ozimek pko Polsce, skargi nr 49868/19 i 57511/19, Advance Pharma sp. z o.o. pko Polsce, skarga nr 1469/20, Wałęsa pko Polsce, skarga nr 50849/21) oraz w wyrokach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej: z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19 i z dnia 21 grudnia 2023 r., C-718/21.

Omawiane postępowania testowe przeprowadzane były przez Sąd Najwyższy wielokrotnie i to zarówno na podstawie sformułowanego w kasacji zarzutu, jak i z urzędu. Wyniki testów kształtują się różnie z punktu widzenia testowanych sędziów, szereg tych wyników jest dla nich korzystnych, część niekorzystnych. W odniesieniu do sędzi K.W. testy takie, co najmniej sześciokrotnie zakończyły się stwierdzeniem, że doszło do nienależytej obsady Sądu Apelacyjnego w Krakowie z jej udziałem i wyroki tego Sądu, w tych sprawach zostały uchylone, a sprawy przekazane do

ponownego rozpoznania (zob. wyroki SN: z dnia 7 czerwca 2023 r., III KK 109/23; z dnia 18 października 2023 r., III KK 60/23; z dnia 8 listopada 2023 r., III KK 239/23; z dnia 17 stycznia 2024 r., III KK 295/23; z dnia 22 lutego 2024 r., III KK 463/23; z dnia 7 marca 2024 r., III KK 401/23). Orzeczenia te i ich uzasadnienia dostępne są w domenie publicznej i Sąd Najwyższy orzekający w sprawie K. C. w całości podziela argumentację w nich zawartą. Przebieg kariery zawodowej K.W. po roku 2018 i tempo procedury nominacyjnej w stosunku do jej osoby mogą być w odbiorze stron i obserwatorów procesu odbierane jako świadectwo jej powiązania z władzą wykonawczą. W tym stanie rzeczy Sąd odwoławczy orzekający z jej udziałem nie był należycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

W tym stanie rzeczy obowiązkiem Sądu Najwyższego było uchylenie zaskarżonego kasacją wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Rozpoznanie sformułowanych w kasacji zarzutów byłoby w tej sytuacji przedwczesne. Z tych powodów orzeczono, jak w części dyspozytywnej wyroku.

Jacek Błaszczyk Michał Laskowski Jerzy Grubba

[PGW]

[ms]